

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLAR İLE BAĞIMSIZ SINIFLARDA İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARIN KARŐILAŐTIRMALI İNCELEMESİ¹

Kürőat KAYA

Eğitim Bilim Uzmanı

Kocasinan 75. Yıl Cumhuriyet Lisesi Rehber Öğretmeni
Tel: 0352-3387823 E-Posta: kursatkaya@gmail.com

Prof. Dr. Ersoy TAŐDEMİRĐİ

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Öğretim Üyesi

Özet

Bu araştırmanın amacı; birleştirilmiş sınıfı ilköğretim okulları ile bağımsız sınıfı ilköğretim okullarında ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları karŐılaőtırmalı olarak ortaya koymaktır.

Araőtırmadaki veriler anket yoluyla toplanmıŐtır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracının geliőtirilmesinde önce literatür taraması yapılmış, benzer araőtırmalardan yararlanılmıŐ, öğretmen ve uzman görüşleri de dikkate alınmıŐtır. Ankette ilk okuma yazma öğretiminin sorunlarını tespit amacıyla 35 madde bulunmaktadır. Anket örnekleme giren Kayseri kırsalında birleştirilmiş sınıf ile bağımsız sınıflarda görev yapan 140 öğretmene uygulanmıŐ, elde edilen veriler SPSS istatistik paket programıyla çözümlenmiŐ; yüzde, frekans ve ağırlıklı ortalamaları hesaplanmıŐtır. Bağımsızlık kontrolü ki-kare analizi ile yapılmıştır. UlaŐılan bulgular, birleştirilmiş sınıf ve bağımsız sınıf açısından karŐılaőtırmalı olarak yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ortaya konulmuŐ, bu sorunlardan hangilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasından kaynaklandığı tespit edilmiŐtır. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunların başında hizmet öncesinde öğretmen adaylarının iyi yetiőtirilmemesi, ailelerin ilgisizliği, ilk okuma yazma öğretimi yöntem ve tekniklerinin yeterince bilinmemesi ve gereği gibi uygulanmaması, zaman yetersizliği, öğrencilerle bireysel olarak ilgilenilememesi ve öğrencilerin sınıfa uyum sağlayamamaları gelmektedir. Bunların yanında teftiŐ ve rehberlik sistemindeki aksaklıkların da ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlarda etkisinin olduğu ortaya konulmuŐtur.

Anahtar Kelimeler: İlk okuma yazma öğretimi, birleştirilmiş sınıflarda öğretim, bağımsız sınıflarda öğretim.

---

¹ Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne sunulan aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiŐtir.

Abstract

In elementary schools with multigrade classes, there occur some problems while teaching how to read and write. This research paper aims at determining them.

Collecting data for the research, the literature survey is held, similar research papers are examined, the views of teachers and experts are taken into consideration. Aiming at determining the problems of teaching how to read and write, there are 35 articles in the questionnaire. The questionnaire is applied to the teachers eligible as sample. The data provided are analysed by using SPSS statistics packet programme. Percentile, frequency and weighted averages are calculated. Independency control is carried out by using chi-square analysis.

After the research has been completed, the problems of teaching how to read and write are determined and it is stated that which of these problems result from multigrade class system. Some of the major problems that are confronted with are as follows: the condidate teachers are not adequately educated and equipped before they begin to work, the families are indifferent, the techniques on teaching how to read and write are not wellknown anda re not implemented in the right sense, the time is not enough, the students are not dealt individually, and they can't get used to class environment. In addition to these, it is revealed that the problems on the control and guidance system negatively affects the process of teaching how to read and write. This research paper may be useful especially to the teachers who take care of multigrade classes and teach first class students ; and to the classroom teacher candidates. It may also enlighten the ones who make a research on multigrade classes and on teaching how to read and write.

Keywords: Reading and writing teaching, multigrade classes teaching, independent classes.

1. Giriş

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın bir grup teşkil edilerek bir öğretmen yönetiminde birlikte eğitim öğretim yapılan sınıflardır. Bu sınıflarda yapılan öğretime de "birleştirilmiş sınıflarda öğretim" denir. Köy okullarımızın çoğu, küçük kasaba okullarımızın da bir kısmı birleştirilmiş sınıflar halinde öğretim yapmaktadır.²

İlk okuma-yazma öğretimi, kişilere okuma yazma temel becerilerini kazandırmak için yapılan öğretimdir.³

Okuma-yazma kavramı; bireyin adını ve soyadını yazabilme, imzasını atabilmeden başlamakta, okuduğu kelimeleri hatırlama, basit bir cümleyi anlayarak okuyup yazma, ilköğretim okulu mezunu kadar bilgili olma, modern toplumun gerektirdiği faaliyetler için yeterli becerilere sahip olma şeklinde gelişmiştir.

---

² Cavit Binbaşoğlu, (1983); **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Rehberi**, Binbaşoğlu Yay. Ankara, sayfa 1.

³ Hasan Güleriyüz, (1991); **Programlanmış İlkokuma Ve Yazma Öğretimi Öğretmen El Kitabı**, Semih Yay. Ankara, sayfa 125.

Bireyin sosyal, kültürel, ekonomik, yurttaşlık görevlerine hazırlanmasının bir yolu olarak görülmüş, sadece okuma-yazma ve hesap yapma becerileri ile temel bilgileri kazandırmanın ötesinde, bireyin gelişimini ve hür olmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği de vurgulanmıştır. Bireylerin iş ve yaşam koşullarını düzeltmeleri için yeterli tüm bilgilerin sağlanması gerekir, ayrıca yeni tutumlar, yeni alışkanlıklar ve yeni dünya görüşüne sahip olma da, bu kavrama eklenmelidir. Son yıllarda ise, bireylerin kapasitelerini sonuna kadar geliştirmeleri, onurlu bir biçimde yaşamaları, ülke kalkınmasına katılmaları, yaşam standartlarını yükseltmeleri, bilgili karar vermeleri ve öğrenmeyi sürdürmeleri için multifonksiyonel (çok işlevli) okuma-yazma kavramından bahsedilmektedir. Yani okuma yazma çok yönlü beyin teknolojisi olarak görülmektedir.⁴

İlk okuma yazma öğretiminin amacı sadece okur yazar yetiştirmek değil “doğru, hızlı, anlamlı bir okuma, okuduğunu anlama, anladığını anlatma, anlattığına yorum katma” amacı doğrultusunda okuma yazmayı bilir nesiller yetiştirmektir.⁵

İlk okuma yazma öğretimi eğitim sisteminin ve özellikle de ilköğretimin temelini oluşturmaktadır. İlköğretim okulu öğrencilerinin başarısı, birinci sınıfta yapılan ilk okuma yazma öğretiminin başarısına bağlıdır. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan başarısızlık daha sonraki yıllardaki başarısızlığı doğuracaktır. Özellikle birleştirilmiş sınıf uygulamasında derslerin bir kısmı öğretmenli yapılırken bir kısmı ödevli olarak yapılmaktadır. Öğretmen bir grup öğrenciyle ilgilenirken diğerleri kendi kendilerine çalışırlar (M.E.B.,1997, s.465). Öğrencilerin kendi kendilerine çalışmaları, birleştirilmiş sınıflı okullarda daha büyük bir önem taşır. Birleştirilmiş sınıflarda ödevlendirilmiş grupların bireysel olarak çalışabilmeleri ancak işlevsel bir okuma yazma ile mümkün olabilir.

Okuma, günümüz dünyasında öğrenmenin en etkin aracıdır. O nedenle okuma-yazma programları, okul programlarının omurgasını oluşturur. Hemen her derste okuma-yazmanın önemli bir yeri vardır. Bugün öğretim araçlarının ve öğretim teknolojisinin çok gelişmiş olmasına rağmen yine de bilgi edinme sürecinde okuma önem ve yerini korumakta, öğrenme günümüzde büyük ölçüde okumaya dayanmaktadır. İyi okuyamayan ve doğru olarak anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olacağı düşünülemez.⁶

Okuma ve yazmanın insanın kültürlenme süreci içine girmesinde ilk basamak olduğu düşünülürse, okuma ve yazma öğrenmenin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Buradan hareketle çağdaş uygarlığın okuma yazmaya dayanan uygarlık olduğu söylenebilir. Okuma yazma bir yandan insanlığın birikmiş deneyimlerini eski kuşaklardan yeni kuşaklara aktarmaya yararken, öte yandan

---

⁴ Firdevs Güneş, (1997); **Okuma-Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi**, Ocak Yay. Ankara, sayfa 6.

⁵ Özcan Demirel, (1995) ; **Türkçe Programı ve Öğretimi**, Usem Yay. Ankara, sayfa 3.

⁶ Süleyman Çelenk, (1999); **İlkokuma-Yazma Öğretimi**, Artım Yay. Ankara, sayfa 2

yaşayan kuşaklar arasında önemli ve son derece etkili bir haberleşme ve anlaşma aracı niteliğindedir.⁷

Bir çocuğun okuma ve yazmayı öğrenmeye başlaması, yaşı ve daha sonraki hayatı için çok önemli ve nazik bir olaydır. Çocuk okuma ile en büyük bilgi edinme yolunu, yazma ile de anlatım yolunu kazanmaktadır.⁸ İnsan yaşamında büyük ölçüde okuma yazmaya ihtiyaç vardır. Günlük yaşamın en yalın etkinliklerinden en karmaşık toplumsal, ekonomik, bilimsel ve siyasal etkinliklere kadar her alanda okuma yazma kullanılmaktadır.

İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarındaki genel başarısızlığın temelinde okuma, anlama ve ifade yetersizlikleri yatmaktadır. Bu yetersizliklerin birçoğu, ilk okuma ve yazma öğretimi sırasında iyi alışkanlıkların kazandırılmamış olmasına bağlanabilir.⁹ İlk okuma yazma ve dil öğrenim sürecindeki başarı, öğrencilerin daha sonraki başarılarını büyük ölçüde etkiler. Bloom'a göre¹⁰ okulda kullanılan öğrenme araçlarının büyük bir kısmının dile dayalı ve okunması gereken kaynaklar olmasından dolayı, ilköğretim yıllarında kazanılan okuduğunu anlama gücü, daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin çoğunu etkilemektedir.¹¹ Dilini öğrenme ve kullanma becerilerini iyi ve doğru öğrenememiş bireyin yaşamının çeşitli boyutlarında bunun olumsuz etkisini görmemesi olanaksızdır. Çünkü okuma yalnızca yazılı sözcüğün ya da dilin kodunu çözmeyi içermez; o daha çok dünyaya ilişkin bilginin önünde gider ve onunla iç içe geçmiştir.¹²

Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre 2002-2003 öğretim yılında 35.168 ilköğretim okulu bulunmaktadır ve bu okullardan 17.682 ilköğretim okulunda birleştirilmiş sınıf uygulaması bulunmaktadır. 2002-2003 öğretim yılında ilköğretim okullarında okuyan öğrenci sayısı 10.331.619 dur. Bu öğrencilerden 861.931 tanesi birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarında okumaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında halihazırda 390.275 öğretmen görev yapmaktadır ve bu öğretmenlerin de 36.496'sı birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarında çalışmaktadır.¹³ Bu

⁷ Turhan Oğuzkan, M. Feyzi Öz; Kemal Demiray ve Diğerleri (1974); **Güzel Türkçe 1-5 Öğretmen Kılavuzu**, İnkılap Yay. İstanbul, sayfa 1

⁸ Beşir Göğüş, (1968); **İlkokullarda Türkçe Öğretim Kılavuzu**, M.E.Bas. İstanbul sayfa 4.

⁹ Feyzi Öz, (1998); **Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi**, Anı Yay. Ankara, sayfa 1.

¹⁰ Benjamin Bloom, (1998); **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**, MEB Yay. İstanbul sayfa 48.

¹¹ İkrâm Çınar; "Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma", Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:5 Sayı:7 Bahar 2004 s.31-45.

¹² Paulo Freire, ve Donaldo Macedo (1998); **Okuryazarlık: Sözcükleri ve Dünyayı Okuma**, (Çev. Serap Ayhan) İmge Kit. Ankara, sayfa 72.

¹³ MEB; "2002-2003 Öğretim Yılı İlköğretim İstatistikleri", www.meb.gov.tr, 18.09.2003.

İstatistiklerden de anlaşılacağı üzere; Milli Eğitim Bakanlığı'nın birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmaya yönelik bir çok projesine rağmen, ülkemizde halen azımsanmayacak sayıda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların büyük bir çoğunluğu da tek öğretmenli okullardır. Bu okulların en önemli akademik sorunu da okuma yazma öğretimindeki sorunlardır.

Bağımsız sınıflı okullarda ilk okuma yazma öğretiminde bazı sorunlar yaşanmaktadır. Öte yandan birleştirilmiş sınıflı köy okullarının da kendine özgü sorunları bulunmaktadır. Örneğin bazı köylerde öğrenciler tarımda çalışmakta, okula yeterince devam edememekte, veliler eğitime beklenen desteği yeterince sağlayamamakta ve çocuklar kalem, defter, kitap gibi temel araçlardan bile yoksun bulunmakta ve bazı köylerde Türkçe yeterince iyi konuşulamamaktadır.¹⁴

2. Yöntem

Bu araştırmada sosyal bilimlerde sıkça kullanılan tarama modellerinden Genel Tarama Modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinden genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.¹⁵

Araştırma, kırsal kesimde görev yapan ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin kendi görüşlerinden hareketle birleştirilmiş sınıflar ile bağımsız sınıflarda ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Tesadüfi(random) olarak seçilen ilköğretim okulu birinci sınıf öğretmenlerine "anket" uygulanarak yapılan bir çalışmadır.

3. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma kapsamına giren ve aynı özellikleri taşıyan birimlerin tümüne denir. Örneklem ise; bir evrende örnekleme yönteminden yararlanarak seçilen ve evrendekilerle aynı özellikleri taşıyan daha küçük gruptur.¹⁶ Bu araştırmanın çalışma evrenini; Kayseri iline bağlı ilçelerdeki ilköğretim okullarının birinci sınıfını okutan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise Kayseri ili Sarız, Pınarbaşı, Tomarza, Talas, Bünyan ve Develi ilçelerine bağlı köylerdeki birleştirilmiş sınıf uygulaması bulunan ilköğretim okullarında çalışan öğretmenler ile bu ilçelere bağlı köylerdeki bağımsız sınıflı ilköğretim okullarında birinci sınıf okutan 140 öğretmen oluşturmaktadır. Kayseri ilinde bir ve iki

¹⁴ İkrâm Çınar,; "Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma", Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:5 Sayı:7 Bahar 2004 s.31-45.

¹⁵ Karasar, Niyazi(1998); **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara sayfa 77-79.

¹⁶ Köklü, Muharrem; Şener Büyüköztürk (2000); **Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş**, Pegem Yay. Ankara, sayfa 16.

öğretmenli birleştirilmiş sınıf sayısı 171'dir. Anket bunlardan 70'ine (%41'ine) uygulanmıştır. Anket, birleştirilmiş ve bağımsız sınıfta görev yapmakta olan 140 öğretmene uygulanmıştır.

4. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun oluşturulması için; ilk okuma yazma öğretimi ve birleştirilmiş sınıflarla ilgili literatür taranmış, birleştirilmiş ve bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerle görüşülmüş, alanda yapılmış benzer anketlerden yararlanılmıştır. Hazırlanan veri toplama aracı 6' sını kişisel bilgileri sorgulayan, 35'i ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları tespite yönelik olmak üzere toplam 41 soru ve iki bölümden oluşmaktadır. İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları tespite yönelik sorulan 35 sorunun cevapları, beşli derecelendirme ölçeğiyle ("hiç katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum", "tamamen katılıyorum") şeklinde değerlendirilmiştir.

5. Verilerin Analizi

Anket sonucu elde edilen veriler sayısallaştırılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır. İstatistiksel analizlerin yapımında SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. İlk olarak kişisel bilgilere verilen cevaplar ile ilk okuma öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin cevaplar frekans, yüzde ve ağırlıklı aritmetik ortalama ile çözümlenmiştir. Elde edilen veriler tablolaştırılmış, gereken yerlerde grafikler çizilmiş ve yorumlanmıştır. Ölçekte yer alan aralıkların eşit olmasından hareketle seçeneklere ait sınırlar şu şekilde belirlenmiştir;

<u>Seçenek</u>	<u>Sınırı</u>
Hiç Katılmıyorum.....	1,00 ile 1,79 arası
Katılmıyorum.....	1,80 ile 2,59 arası
Kararsızım.....	2,60 ile 3,39 arası
Katılıyorum.....	3,40 ile 4,19 arası
Tamamen Katılıyorum.....	4,20 ile 5,00 arası.

6. Bulgular ve Yorumlar

6.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular ve Yorum

6.1.1. Cinsiyet

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların 40'ı (%28,6) bayan, 100'ü (%71,4) erkektir. Bu orandaki farklılık kırsal kesimde şartların ağır olması sebebiyle erkek öğretmenlerin sayısının daha fazla olmasındandır. Tabloda da görüldüğü gibi özellikle birleştirilmiş sınıflarda çalışan bayan oranı(%11,4) oldukça düşüktür.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		SINIF TÜRÜ				Toplam	
		Birleştirilmiş Sınıf		Bağımsız Sınıf			
		N	%	N	%	N	%
CİNSİYET	Bayan	8	11,4	32	45,7	40	28,6
	Erkek	62	88,6	38	54,3	100	71,4

6.1.2. Eğitim Durumu

Araştırmaya katılanların eğitim durumları; Açık Öğretim Eğitim Ön Lisans Programı, Eğitim Enstitüsü, Eğitim Yüksek Okulu, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Eğitim Fakültesinin diğer bölümleri, Fen Edebiyat Fakültesi ve diğer fakülte mezunları(Mühendislik, Veterinerlik, Ziraat, İktisat, İşletme vb.) şeklinde sıralanmıştır. Araştırmaya katılanların eğitim durumları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

		SINIF TÜRÜ				TOPLAM	
		Birleştirilmiş Sınıf		Bağımsız Sınıf			
		N	%	N	%	N	%
MEZUN OLUNAN OKUL	Açık Öğretim Eğitim Ön Lisans	6	8,6	1	0,1	7	5
	Eğitim Enstitüsü	2	2,9	0	0	2	1,4
	Eğitim Yüksek Okulu	12	17,1	10	14,3	22	15,7
	Eğt. Fak. Sınıf Öğretmenliği	22	31,4	23	32,9	45	32,1
	Eğt. Fak. diğer bölümleri	5	7,1	18	25,7	23	16,4
	Fen Ed. Fak.	18	25,7	18	25,7	36	25,7
	Diğer fakülteler	5	7,1	0	0	5	3,6
TOPLAM		70	100	70	100	140	100

Tablo 2 incelendiğinde mezuniyet durumlarına göre en büyük grubu sınıf öğretmenliği (%32,1) mezunları, bunlardan sonra ardından fen edebiyat fakültesi mezunları(%25,7) ve sırayla eğitim fakültesinin diğer bölümlerinden mezun olanlar(%16,4), eğitim yüksek okulu mezunları(%15,7), açık öğretim eğitim ön lisans mezunları(%5), diğerleri (%3,6) ve eğitim enstitüsü mezunları(%1,4)

oluşturmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda çalışan öğretmenler ile bağımsız sınıflarda çalışan öğretmenler, mezun oldukları okullar açısından karşılaştırıldığında bariz bir farklılık görülmemektedir.

6.1.3. Yaş

Araştırmaya katılanların yaş durumları; 20 – 25 yaş, 25 – 30 yaş, 30 – 35 yaş, 35 – 40 yaş, 40 – 45 yaş, 45 – 50 yaş ve 50 yaş ve üzeri şeklinde yedi kategoride incelenmiştir. Araştırmaya katılanların yaş grupları Tablo 3’te verilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda çalışanlarla bağımsız sınıflarda çalışanlar yaş kategorileri açısından karşılaştırıldığında bariz bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılanların Yaş Durumlarına Göre Dağılımı

		SINIF TÜRÜ				Toplam	
		Birleştirilmiş Sınıf		Bağımsız Sınıf			
		N	%	N	%	N	%
YAŞ	20 - 25 Yaş	12	17,1	8	11,4	20	14,3
	25 - 30 Yaş	20	28,6	33	47,1	53	37,9
	30 - 35 Yaş	21	30	20	28,6	41	29,3
	35 - 40 Yaş	12	17,1	5	7,1	17	12,1
	40 - 45 Yaş	1	1,4	0	0	1	0,7
	45 - 50 Yaş	3	4,3	4	5,7	7	5
	50 yaş üzeri	1	1,4	0	0	1	0,7
Toplam		70	100	70	100	140	100

6.1.4. Doğum Yeri

Araştırmaya katılanların doğum yerleri köy, kasaba, ilçe, şehir ve büyük şehir olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların doğum yerlerine göre dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflarda çalışanlarla bağımsız sınıflarda çalışanlar doğum yerleri açısından karşılaştırıldığında büyük bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılanların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

		SINIF TÜRÜ				Toplam	
		Birleştirilmiş Sınıf		Bağımsız Sınıf			
		N	%	N	%	N	%
DOĞUM YERİ	Köy	23	32,9	18	25,7	41	29,3
	Kasaba	3	4,3	8	11,4	11	7,9
	İlçe	13	18,6	20	28,6	33	23,6
	Şehir	16	22,9	14	20	30	21,4
	Büyük Şehir	15	21,4	10	14,3	25	17,9
Toplam		70	100	70	100	140	100

6.1.5. Hizmet Süresi

Araştırmaya katılanların hizmet süreleri 1 – 4 yıl, 5 – 9 yıl, 10 – 14 yıl, 15– 19 yıl ve 20 yıl ve üzeri olmak üzere beş kategoride değerlendirilmiştir. Ankete katılanların hizmet sürelerine göre dağılımı Tablo 5'te görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılanlardan hizmet süresine göre en büyük grubu 1 – 4 yıl(%35), ardından sırayla 5 – 9 yıl(%30,7), 10 – 14 yıl(%25), 15 – 19 yıl(%3,6) ve 20 yıl ve üzeri(%5,7) oluşturmaktadır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılanların Hizmet Süresine Göre Dağılımı

		SINIF TÜRÜ				Toplam	
		Birleştirilmiş Sınıf		Bağımsız Sınıf			
HİZMET SÜRESİ		N	%	N	%	N	%
	1 - 4 Yıl	30	42,9	19	27,1	49	35
	5 - 9 Yıl	12	17,1	31	44,3	43	30,7
	10 - 14 Yıl	20	28,6	15	21,4	35	25
	15 - 19 Yıl	4	5,7	1	1,4	5	3,6
	20 Yıl ve Üzeri	4	5,7	4	5,7	8	5,7
Toplam		70	100	70	100	140	100

Birleştirilmiş sınıflarda çalışanlarla bağımsız sınıflarda çalışanlar hizmet süreleri açısından karşılaştırıldığında birleştirilmiş sınıflarda çalışanlardan ilk sırada hizmet süresi 1 – 4 yıl(%42,9) olanlar yer alırken; bağımsız sınıflarda çalışanlardan ilk sırada hizmet süresi 5 – 9 yıl(%44,3) olanlar ilk sırada yer almaktadır. Bu durum Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenlerin atama önceliklerinde hizmet süresini baz almasından kaynaklanmaktadır. Göreve yeni başlamış öğretmenlerin birleştirilmiş sınıfta çalışması, birleştirilmiş sınıflardaki başta konumuz olan ilk okuma yazma öğretimi ve diğer alanlardaki sorunların sebepleri arasındadır.

6.2. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorum

6.2.1. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğretmen Den Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi, ilk okuma yazma öğretiminde öğretmenden kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere on üç soru yöneltilmiştir. Bu sorular anketteki 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 13., 30. ve 31. maddelerdir. İlk okuma yazma öğretiminde öğretmenden kaynaklanan sorunlara ilişkin 13 maddenin istatistiği Tablo 6'da verilmiştir. Tablo 6'da her madde için frekanslar, yüzdeler ve aritmetik ortalamalar birleştirilmiş sınıflar ve bağımsız sınıflar için ayrı ayrı verilmiştir. Ayrıca sınıf türü gözözetilmeksizin toplam da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğretmenlerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
1. Hizmet öncesinde,öğretmen adayları ilk okuma yazma öğretimi konusunda iyi yetiştirilmemektedir.	Bir. S.	2	2,9	16	22,9	7	10,0	27	38,6	18	25,7	3,61
	Bağ.S	3	4,3	12	17,1	5	7,1	43	61,4	7	10,0	3,56
	Top.	5	3,6	28	20,0	12	8,6	70	50,0	25	17,9	3,59
2. Hizmet öncesinde, öğretmen adaylarına ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili yeterli uygulama eğitimi verilmemektedir.	Bir.S.	2	2,9	6	8,6	5	7,1	34	48,6	23	32,9	4,00
	Bağ.S	0	0,0	7	10,0	4	5,7	40	57,1	19	27,1	4,01
	Top	2	1,4	13	9,3	9	6,4	74	52,9	42	30,0	4,01
3. Öğretmenler ilk okuma yazma konusundaki gelişmeleri izlememektedirler.	Bir.S.	2	2,9	11	15,7	6	8,6	35	50,0	16	22,9	3,74
	Bağ.S	3	4,3	18	25,7	8	11,4	32	45,7	9	12,9	3,37
	Top.	5	3,6	29	20,7	14	10,0	67	47,9	25	17,9	3,56
4. Öğretmenler çocukların içinde yaşadığı kültürel çevreyi iyi tanımamaktadırlar.	Bir.S.	8	11,4	26	37,1	7	10,0	21	30,0	8	11,4	2,93
	Bağ.S	3	4,3	40	57,1	7	10,0	16	22,9	4	5,7	2,69
	Top.	11	7,9	66	47,1	14	10,0	37	26,4	12	8,6	2,81
5. Öğretmenler çocukların ailevi durumları hakkında yeterli kadar bilgiye sahip değildir.	Bir.S.	13	18,6	25	35,7	4	5,7	22	31,4	6	8,6	2,76
	Bağ.S	3	4,3	35	50,0	10	14,3	20	28,6	2	2,9	2,76
	Top.	16	11,4	60	42,9	14	10,0	42	30,0	8	5,7	2,76
6. Öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için planlama yönünden gerekli hazırlıkları yapmamaktadırlar.	Bir.S.	11	15,7	22	31,4	6	8,6	27	38,6	4	5,7	2,87
	Bağ.S	9	12,9	38	54,3	6	8,6	16	22,9	1	1,4	2,46
	Top.	20	14,3	60	42,9	12	8,6	43	30,7	5	3,6	2,66
7. Öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için dersliğin öğretime hazırlanması yönünden gerekli hazırlıkları yapmamaktadırlar.	Bir.S.	13	18,6	20	28,6	11	15,7	23	32,9	3	4,3	2,76
	Bağ.S	10	14,3	40	57,1	6	8,6	13	18,6	1	1,4	2,36
	Top.	23	16,4	60	42,9	17	12,1	36	25,7	4	2,9	2,56
8. Öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için ders zamanını etkin bir şekilde kullanamamaktadırlar.	Bir.S.	9	12,9	18	25,7	10	14,3	16	22,9	17	24,3	3,20
	Bağ.S	13	18,6	25	35,7	13	18,6	16	22,9	3	4,3	2,59
	Top.	22	15,7	43	30,7	23	16,4	32	22,9	20	14,3	2,89
9. Öğretmenler öğrencilerin özelliklerini (Bedensel,zihinsel,duygusal toplumsal) iyi tanımamaktadırlar.	Bir.S.	8	11,4	28	40,0	5	7,1	26	37,1	3	4,3	2,83
	Bağ.S	7	10,0	41	58,6	5	7,1	15	21,4	2	2,9	2,49
	Top.	15	10,7	69	49,3	10	7,1	41	29,3	5	3,6	2,66
10. Birinci sınıf öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alınmadan ilk okuma yazma çalışmaları gelişmiş güzel yapılmaktadır.	Bir.S.	7	10,0	28	40,0	5	7,1	24	34,3	6	8,6	2,91
	Bağ.S	6	8,6	38	54,3	7	10,0	16	22,9	3	4,3	2,60
	Top	13	9,3	66	47,1	12	8,6	40	28,6	9	6,4	2,76
13. Öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi esnasında yeterince sabırlı, hoşgörülü ve sevecen olamamaktadırlar.	Bir.S.	11	15,7	21	30,0	2	2,9	30	42,9	6	8,6	2,99
	Bağ.S	13	18,6	24	34,3	6	8,6	20	28,6	7	10,0	2,77
	Top	24	17,1	45	32,1	8	5,7	50	35,7	13	9,3	2,88
30. Öğretmen ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince bilmemektedir.	Bir.S.	9	12,9	22	31,4	8	11,4	19	27,1	12	17,1	3,04
	Bağ.S	4	5,7	26	37,1	5	7,1	26	37,1	9	12,9	3,14
	Top	13	9,3	48	34,3	13	9,3	45	32,1	21	15,0	3,09
31. Öğretmen ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince kullanamamaktadırlar.	Bir.S.	5	7,1	14	20,0	9	12,9	28	40,0	14	20,0	3,46
	Bağ.S	4	5,7	23	32,9	7	10,0	28	40,0	8	11,4	3,19
	Top.	9	6,4	37	26,4	16	11,4	56	40,0	22	15,7	3,32

1. maddeye (hizmet öncesinde, öğretmen adayları ilk okuma yazma öğretimi konusunda iyi yetiştirilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,59 (katılıyorum)** dur. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,61 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,56 (katılıyorum)**'dır. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü ile mezun olunan okul değişkenlerinin etkisi görülmektedir.

2. maddeye (hizmet öncesinde, öğretmen adaylarına ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili yeterli uygulama eğitimi verilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,01 (katılıyorum)** dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,00 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,01 (katılıyorum)**'dır. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda mezun olunan okul değişkeninin etkisi görülmektedir.

3. maddeye (öğretmenler ilk okuma yazma konusundaki gelişmeleri izlememektedirler) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,56 (katılıyorum)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,74 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,37 (kararsızım)**'dır. Aritmetik ortalamaya bakıldığında birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili gelişmeleri takip edemedikleri, bağımsız sınıftaki öğretmenlerin ise bu konuda kararsız oldukları görülmektedir.

4. maddeye (öğretmenler çocukların içinde yaşadığı kültürel çevreyi iyi tanımamaktadırlar) ve 5. maddeye (öğretmenler çocukların ailevi durumları hakkında yeteri kadar bilgiye sahip değildir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalamasına bakıldığında **kararsızım** cevabı verdikleri görülmektedir. Sınıf türü açısından da bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, 4. maddedeki farklılığın oluşumunda mezun olunan okul, cinsiyet, yaş ve hizmet süresi değişkenlerinin etkisi görülmekteyken, 5. maddedeki farklılığın oluşmasında yalnızca sınıf türü değişkeninin etkili olduğu görülmektedir.

6. maddeye (öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için planlama yönünden gerekli hazırlıkları yapmamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,66 (kararsızım)**'dır. Aynı maddeye,

birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,87 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,46 (katılmıyorum)**'dır. Buradan da birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin, ilk okuma yazma öğretimi için planlama yönünden gerekli hazırlıkları yapmadıkları veya yapamadıkları şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Ki-kare testi sonuçlarına bakıldığında bu farklılığın sebebinin sınıf türü değişkeni olduğu görülmektedir.

7. maddeye (öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için dersliğin öğretime hazırlanması yönünden gerekli hazırlıkları yapmamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,56 (katılmıyorum)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,76 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,36 (katılmıyorum)**'dır. Buradan da birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin, ilk okuma yazma öğretimi için dersliğin öğretime hazırlanması yönünden gerekli hazırlıkları yapmadıkları veya yapamadıkları şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Ki-kare testi sonuçlarına bakıldığında bu farklılığın sebebinin sınıf türü değişkeni olduğu görülmektedir.

8. maddeye (öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi için ders zamanını etkin bir şekilde kullanamamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,89 (kararsızım)**'dur. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,20 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,59 (katılmıyorum)**'dur. Ki-kare testi sonuçlarına bakıldığında bu farklılığın sebebinin sınıf türü değişkeni olduğu görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlerin ders zamanını etkin olarak kullanamadıkları ortaya çıkmaktadır.

9. maddeye (öğretmenler öğrencilerin özelliklerini, bedensel, zihinsel, duygusal toplumsal, iyi tanımamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,66 (kararsızım)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,83 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,49 (katılmıyorum)**'dur. Ki-kare testi sonuçlarına bakıldığında bu farklılığın sebebinin mezun olunan okul değişkeni olduğu görülmektedir. Bu sorun öğretmen yetiştiren kurumların dışında bir okuldan mezun olan öğretmenlerden kaynaklanmaktadır.

10. madde (birinci sınıf öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alınmadan ilk okuma yazma çalışmaları gelişmiş güzel yapılmaktadır), 13. madde (öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi esnasında yeterince sabırlı, hoşgörülü ve

sevecen olamamaktadırlar) ve 30. maddeye (öğretmen ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince bilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında **kararsızım** cevabı verdikleri görülmektedir. Sınıf türü açısından bir farklılık görülmemektedir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, 13. maddedeki farklılığın oluşumunda, cinsiyet ve yaş değişkenlerinin etkisi görülmektedir.

31. maddeye (öğretmen ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince kullanmamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,32 (kararsızım)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,46 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,19 (kararsızım)**'dur. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince kullanmadıkları veya kullanamadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu sorunun sebebi, 30. madde dikkate alındığında; ilgili yöntem ve teknikleri bilmemekten kaynaklanmamaktadır. İlk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince kullanılmamasında birleştirilmiş sınıf uygulamasının etken olduğu görülmektedir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, 31. maddedeki farklılığın oluşumunda, yaş değişkeninin etkisi görülmektedir.

6.2.2. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi, ilk okuma yazma öğretiminde öğrenciden kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere yedi soru yöneltilmiştir. Bu sorular anketteki 11., 12., 14., 15., 16., 17. ve 18. maddelerdir. İlk okuma yazma öğretiminde öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin 7 maddenin (11., 12., 14., 15., 16., 17. ve 18. maddeler) istatistiği Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğrenciden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
11. İlk okuma yazma öğretimi normal çocuklara göre ayarlanıp ileri ve geri seviyedeki çocuklar ihmal edilmektedir.	Bir.S.	5	7,1	9	12,9	3	4,3	31	44,3	22	31,4	3,80
	Bağ.S.	6	8,6	16	22,9	4	5,7	34	48,6	10	14,3	3,37
	Top.	11	7,9	25	17,9	7	5,0	65	46,4	32	22,9	3,59
12. İlk okuma yazma öğretimi esnasında öğrenme hızı açısından bireysel farklılığı olan öğrencilerle bire bir ilgilenilmemektedir.	Bir.S.	5	7,1	19	27,1	2	2,9	23	32,9	21	30,0	3,51
	Bağ.S.	8	11,4	25	35,7	6	8,6	24	34,3	7	10,0	2,96
	Top.	13	9,3	44	31,4	8	5,7	47	33,6	28	20,0	3,24
14. Birinci sınıf öğrencileri öğrenciliğin temel alışkanlıklarını kazanmada (sınıf kurallarına uyma, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurma, dersi dinleme, derse katılma vb.) yetersizdirler.	Bir.S.	4	5,7	20	28,6	6	8,6	18	25,7	22	31,4	3,49
	Bağ.S.	11	15,7	29	41,4	2	2,9	27	38,6	1	1,4	2,69
	Top.	15	10,7	49	35,0	8	5,7	45	32,1	23	16,4	3,09
15. Birinci sınıf öğrencileri sınıf ortamına uyum sağlamakta güçlük çekmektedir.	Bir.S.	3	4,3	15	21,4	6	8,6	24	34,3	22	31,4	3,67
	Bağ.S.	11	15,7	19	27,1	7	10,0	31	44,3	2	2,9	2,91
	Top.	14	10,0	34	24,3	13	9,3	55	39,3	24	17,1	3,29
16. İlk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel tanıma ve yerleştirmeye yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin öğrenme ile ilgili bireysel farklılıkları (öğrenme hızı, süresi, biçimi vb.) tespit edilmektedir.	Bir.S.	5	7,1	10	14,3	5	7,1	43	61,4	7	10,0	3,53
	Bağ.S.	4	5,7	17	24,3	0	0,0	39	55,7	10	14,3	3,49
	Top.	9	6,4	27	19,3	5	3,6	82	58,6	17	12,1	3,51
17. İlk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel tanımaya yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin, hazır bulunuşluk düzeyi (ilgisi, güdülenmişliği vb.) tespit edilmemektedir.	Bir.S.	2	2,9	13	18,6	5	7,1	44	62,9	6	8,6	3,56
	Bağ.S.	4	5,7	21	30,0	1	1,4	34	48,6	10	14,3	3,36
	Top.	6	4,3	34	24,3	6	4,3	78	55,7	16	11,4	3,46
18. İlk okuma yazma öğretiminde öğrenci etkinliği yeterince sağlanamamaktadır.	Bir.S.	1	1,4	17	24,3	4	5,7	28	40,0	20	28,6	3,70
	Bağ.S.	8	11,4	31	44,3	2	2,9	24	34,3	5	7,1	2,81
	Top.	9	6,4	48	34,3	6	4,3	52	37,1	25	17,9	3,26

11. maddeye (ilk okuma yazma öğretimi normal çocuklara göre ayarlanıp ileri ve geri seviyedeki çocuklar ihmal edilmektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,59 (katılıyorum)** dur. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,80 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,37 (katılıyorum)**'dir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda yaş ile mezun olunan okul değişkenlerinin etkisi görülmektedir.

12. maddeye (ilk okuma yazma öğretimi esnasında öğrenme hızı açısından bireysel farklılığı olan öğrencilerle bire bir ilgilenilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,24 (kararsızım)**'dür. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,51 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,96 (kararsızım)**'dir. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarda, ilk okuma yazma öğretimi esnasında öğrenme hızı açısından bireysel farklılığı olan öğrencilerle bire bir ilgilenilememektedir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü, yaş ve mezun olunan okul değişkenlerinin etkisi görülmektedir.

14. madde (birinci sınıf öğrencileri öğrenciliğin temel alışkanlıklarını kazanmada, sınıf kurallarına uyma, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurma, dersi dinleme, derse katılma vb., yetersizdirler.) ile 15. maddeye (birinci sınıf öğrencileri sınıf ortamına uyum sağlamakta güçlük çekmektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların ortalaması **kararsızım** şeklindedir. Aynı maddelere, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların ortalaması **katılıyorum** şeklinde iken; bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların ortalaması **kararsızım** şeklinde olmuştur. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü, yaş ve hizmet süresi değişkenlerinin etkisi görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri, öğrenciliğin temel alışkanlıklarını kazanmada (sınıf kurallarına uyma, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurma, dersi dinleme, derse katılma vb.) ve sınıf ortamına uyum sağlamakta bağımsız sınıflarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinden daha fazla güçlük çekmektedirler. Öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişiminde öğretmenin yaşının ve doğal olarak hizmet süresinin etkili olduğu görülmektedir.

16. maddeye (ilk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel tanıma ve yerleştirmeye yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin öğrenme ile ilgili bireysel farklılıkları, öğrenme hızı, süresi, biçimi vb., tespit edilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,51 (katılıyorum)**'dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan

öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,53 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,49 (katılıyorum)**'dur. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından bir farklılık oluşmadığı görülmektedir. Ki-kare testi de bunu doğrulamaktadır.

17. maddeye (ilk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel tanımaya yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin, hazır bulunuşluk düzeyi (ilgisi, güdülenmişliği vb.) tespit edilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,46 (katılıyorum)** dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,56 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,36 (kararsızım)**'dır. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarda İlk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel tanımaya yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin, hazır bulunuşluk düzeyi (ilgisi, güdülenmişliği vb.) tespit edilmemektedir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda mezun olunan okul değişkeninin etkisi görülmektedir.

18. maddeye (ilk okuma yazma öğretiminde öğrenci etkinliği yeterince sağlanamamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,26 (kararsızım)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,70 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,81 (kararsızım)**'dır. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarda, ilk okuma yazma öğretiminde öğrenci etkinliği bağımsız sınıflara oranla yeterince sağlanamamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü değişkeninin yanı sıra yaş ve mezun olunan okul değişkenlerinin de etkisi olduğu görülmektedir.

6.2.3. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Fiziki Şartlar İle Eğitim Ortamındaki Eksikliklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi, ilk okuma-yazma öğretiminde fiziki şartlar ile eğitim ortamındaki eksikliklerden kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere dört soru yöneltilmiştir. İlk okuma yazma öğretiminde fiziki şartlar ile eğitim ortamındaki eksikliklerden kaynaklanan sorunlara ilişkin dört maddenin (19., 20., 21. ve 23. maddeler) istatistiği Tablo 8'de verilmiştir.

19. maddeye (sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenler öğrencilerle bireysel olarak ilgilenememektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,42 (katılıyorum)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,33 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan

öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,51 (katılıyorum)**'dir. Bu sonuçtan hareketle sınıfların kalabalık olması sorunu birleştirilmiş sınıflardan ziyade bağımsız sınıflardaki sorunlardandır.

20. maddeye (ilk okuma yazma öğretimi için öğrenciler öğretmen idaresinde yeterince çalışmamaktadırlar) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,07 (kararsızım)**'dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,80 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,51 (katılmıyorum)**'dir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü değişkeninin etkisi görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle birleştirilmiş sınıflar, bağımsız sınıflarla karşılaştırıldığında, birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretimi için öğrenciler öğretmen idaresinde yeterince çalışmamaktadırlar.

Tablo 8. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Fiziki Şartlar İle Eğitim Ortamındaki Eksikliklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
19. Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenler öğrencilerle bireysel olarak ilgilenememektedir.	Bir.S.	11	15,7	13	18,6	7	10,0	20	28,6	19	27,1	3,33
	Bağ.S.	6	8,6	14	20,0	5	7,1	28	40,0	17	24,3	3,51
	Top.	17	12,1	27	19,3	12	8,6	48	34,3	36	25,7	3,42
20. İlk okuma yazma öğretimi için öğrenciler öğretmen idaresinde yeterince çalışmamaktadırlar.	Bir.S.	2	2,5	17	21,3	7	8,8	23	28,8	31	38,8	3,80
	Bağ.S.	14	20,0	31	44,3	4	5,7	17	24,3	4	5,7	2,51
	Top.	16	11,4	48	34,3	11	7,9	40	28,6	25	17,9	3,07
21. İlk okuma yazma öğretimi için öğrencilerin kendi kendine çalışmaları öğretmen tarafından yeterince kontrol edilmemektedir.	Bir.S.	3	4,3	17	24,3	5	7,1	23	32,9	22	31,4	3,63
	Bağ.S.	9	12,9	31	44,3	8	11,4	18	25,7	4	5,7	2,67
	Top.	12	8,6	48	34,3	13	9,3	41	29,3	26	18,6	3,15
23. İlk okuma yazma öğretiminde öğrencilerin kendi kendilerine çalışmaları esnasında yaptıkları hatalar anında düzeltilememektedir.	Bir.S.	1	1,4	16	22,9	1	1,4	30	42,9	22	31,4	3,80
	Bağ.S.	4	5,7	25	35,7	6	8,6	29	41,4	6	8,6	3,11
	Top.	5	3,6	41	29,3	7	5,0	59	42,1	28	20,0	3,46

21. maddeye (ilk okuma yazma öğretimi için öğrencilerin kendi kendine çalışmaları öğretmen tarafından yeterince kontrol edilmemektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,15 (kararsızım)**'dir.

Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,63 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,67 (kararsızım)**'dir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü değişkeninin etkisi görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle birleştirilmiş sınıflar bağımsız sınıflarla karşılaştırıldığında, birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretimi için öğrencilerin kendi kendine çalışmaları öğretmen tarafından yeterince kontrol edilmemektedir.

23. maddeye (ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerin kendi kendilerine çalışmaları esnasında yaptıkları hatalar anında düzeltilememektedir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,46 (katılıyorum)** dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,80 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,11 (kararsızım)**'dir. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü değişkeninin etkisi görülmektedir. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarla bağımsız sınıflarla karşılaştırıldığında birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerin kendi kendilerine çalışmaları esnasında yaptıkları hatalar anında düzeltilememektedir.

6.2.4. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Ders Araç ve Gereçlerindeki Yetersizliklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, ilk okuma-yazma öğretiminde ders araç ve gereçlerindeki yetersizliklerden kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere iki soru yöneltilmiştir. Bu sorular anketteki 32. ve 33. maddelerdir. İlk okuma yazma öğretiminde ders araç ve gereçlerindeki yetersizliklerden kaynaklanan sorunlara ilişkin iki maddenin (32. ve 33. maddeler) istatistiği Tablo 9'da verilmiştir.

32. maddeye (okulda ilk okuma yazma ile ilgili araç gereç yeterli değildir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,52 (katılıyorum)**'dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,23 (tamamen katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,13 (katılıyorum)**'tür. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü ve cinsiyet değişkenlerinin etkisi görülmektedir.

33. maddeye (okulda bulunan ilk okuma yazma araçları yeterince kullanılmamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında **3,05 (Kararsızım)** cevabı verdikleri görülmektedir. Sınıf türü açısından bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Araç ve Gereçlerindeki Yetersizliklerden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
32. Okulda ilk okuma yazma ile ilgili araç gereç yeterli değildir.	Bir.S.	0	0,0	7	10,0	2	2,9	29	41,4	32	45,7	4,23
	Bağ.S.	7	10,0	23	32,9	6	8,6	22	31,4	12	17,1	3,13
	Top.	7	3,8	30	16,4	51	27,9	51	27,9	44	24,0	3,52
33. Okulda bulunan ilk okuma yazma araçları yeterince kullanılmamaktadır.	Bir.S.	6	8,6	21	30,0	11	15,7	21	30,0	11	15,7	3,14
	Bağ.S.	10	14,3	22	31,4	4	5,7	27	38,6	7	10,0	2,99
	Top.	16	9,2	43	24,9	48	27,7	48	27,7	18	10,4	3,05

6.2.5. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Planlama ile Zaman Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi, ilk okuma-yazma öğretiminde planlama ile zaman yetersizliğinden kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere altı soru yöneltilmiştir. Bu sorular anketteki 24., 25., 26., 27., 28. ve 29. maddelerdir. İlk okuma yazma öğretiminde planlama ile zaman yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ilişkin altı maddenin(24., 25., 26., 27., 28. ve 29. maddeler) istatistiği Tablo 10'da verilmiştir.

24. maddeye (öğretmenler öğretim programından yeteri kadar yararlanmamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,21 (kararsızım)**'dir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,30 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,11 (kararsızım)**'dir. Görüldüğü gibi birleştirilmiş sınıf veya bağımsız sınıf olması yönünden fazla bir fark yoktur. Ancak ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda mezun olunan okul değişkeninin etkisi görülmektedir.

25. madde (ünitelendirilmiş yıllık planların hazırlanmasında, birinci sınıf çalışmalarının özellikleri ve ilk okuma yazma öğretiminin teknik yönleri dikkate alınmamaktadır), 26. madde (günlük planların hazırlanmasında, birinci sınıf çalışmalarının özellikleri ve ilk okuma yazma öğretiminin teknik yönleri dikkate alınmamaktadır) ve 27. maddeye (yıllık ünite ve günlük planların ilk okuma yazma ile ilgili kısım amaca hizmet edecek şekilde planlanmamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında

kararsızım cevabı verdikleri görülmektedir. Sınıf türü açısından da bir farklılık oluşmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Planlama ile Zaman Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
24. Öğretmenler öğretim programından yeteri kadar yararlanmamaktadır.	Bir.S.	3	4,3	18	25,7	14	20,0	25	35,7	10	14,3	3,30
	Bağ.S.	2	2,9	29	41,4	7	10,0	23	32,9	9	12,9	3,11
	Top.	5	3,6	47	33,6	21	15,0	48	34,3	19	13,6	3,21
25. Ünitelendirilmiş yıllık planların hazırlanmasında, birinci sınıf çalışmalarının özellikleri ve ilk okuma yazma öğretiminin teknik yönleri dikkate alınmamaktadır.	Bir.S.	1	1,4	17	24,3	17	24,3	26	37,1	9	12,9	3,36
	Bağ.S.	1	1,4	21	30,0	9	12,9	26	37,1	13	18,6	3,41
	Top.	2	1,4	38	27,1	26	18,6	52	37,1	22	15,7	3,39
26. Günlük planların hazırlanmasında, birinci sınıf çalışmalarının özellikleri ve ilk okuma yazma öğretiminin teknik yönleri dikkate alınmamaktadır.	Bir.S.	3	4,3	27	38,6	12	17,1	25	35,7	3	4,3	2,97
	Bağ.S.	2	2,9	31	44,3	8	11,4	24	34,3	5	7,1	2,99
	Top.	5	3,6	58	41,4	20	14,3	49	35,0	8	5,7	2,98
27. Yıllık ünite ve günlük planların ilk okuma yazma ile ilgili kısım amaca hizmet edecek şekilde planlanmamaktadır.	Bir.S.	4	5,7	23	32,9	14	20,0	27	38,6	2	2,9	3,00
	Bağ.S.	3	4,3	25	35,7	8	11,4	27	38,6	7	10,0	3,14
	Top.	7	5,0	48	34,3	22	15,7	54	38,6	9	6,4	3,07
28. İlk okuma yazma öğretimine yeteri kadar zaman ayrılamamaktadır.	Bir.S.	3	4,3	23	32,9	1	1,4	19	27,1	24	34,3	3,54
	Bağ.S.	11	15,7	35	50,0	5	7,1	14	20,0	5	7,1	2,53
	Top.	14	10,0	58	41,4	6	4,3	33	23,6	29	20,7	3,04
29. Öğretim metodu birinci sınıf çocuklarının özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmamaktadır.	Bir.S.	3	4,3	23	32,9	10	14,3	21	30,0	13	18,6	3,26
	Bağ.S.	4	5,7	35	50,0	8	11,4	17	24,3	6	8,6	2,80
	Top.	7	5,0	58	41,4	18	12,9	38	27,1	19	13,6	3,03

28. maddeye (ilk okuma yazma öğretimine yeteri kadar zaman ayrılamamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,04 (kararsızım)**'dür. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,54 (tamamen katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,53 (katılmıyorum)**'tür. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflarla bağımsız sınıflarla karşılaştırıldığında birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretimine yeteri kadar zaman

ayrılmamaktadır. Ki-kare testi sonuçları incelendiğinde, bu maddedeki farklılığın oluşumunda sınıf türü değişkeninin etkisi görülmektedir.

29. maddeye (öğretim metodu birinci sınıf çocuklarının özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,03 (kararsızım)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,26 (kararsızım)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **2,80 (kararsızım)**'dır. Görüldüğü gibi birleştirilmiş sınıf veya bağımsız sınıf olması yönünden fazla bir fark yoktur. Ki-kare testi sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

6.2.6. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Denetim ve Rehberlikteki Yetersizlikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi, ilk okuma-yazma öğretiminde denetim ve rehberlikteki yetersizlikten kaynaklanan sorunları tespit etmek amaçlıdır. Bu amaçla öğretmenlere iki soru yöneltilmiştir. Bu sorular anketteki 34. ve 35. maddelerdir. İlk okuma yazma öğretiminde denetim ve rehberlikteki yetersizlikten kaynaklanan sorunlar ilişkin iki maddenin(34. ve 35. maddeler) istatistiği Tablo 11'de verilmiştir.

34. maddeye (ilköğretim müfettişleri ilk okuma yazma öğretiminde öğretmeni bilgilendirmede kurs, seminer, konferans vb. düzenleme konusunda yeterli değildir) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,20 (tamamen katılıyorum)**'dır. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,13 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,27 (tamamen katılıyorum)**'dır. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından fazla bir farklılık oluşmadığı görülmektedir. Ki-kare testi sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

35. maddeye (yapılan teftişler öğretmenlere ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili yeterli rehberlik yapamamaktadır) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,25 (tamamen katılıyorum)**'tir. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,27 (katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,23 (tamamen katılıyorum)**'tür. Aritmetik ortalamaya bakıldığında sınıf türü açısından bir farklılık oluşmadığı görülmektedir. Ki-kare testi sonuçları da bunu doğrulamaktadır.

Tablo 11. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Denetim ve Rehberlikteki Yetersizlikten Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
34. İlköğretim müfettişleri ilk okuma yazma öğretiminde öğretmeni bilgilendirmede (kurs, seminer, konferans vb. düzenleme) yeterli değildir.	Bir.S.	3	4,3	3	4,3	8	11,4	24	34,3	32	45,7	4,13
	Bağ.S.	0	0,0	4	5,7	5	7,1	29	41,4	32	45,7	4,27
	Top	3	2,1	7	5,0	13	9,3	53	37,9	64	45,7	4,20
35. Yapılan teftişler öğretmenlere ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili yeterli rehberlik yapamamaktadır.	Bir.S.	1	1,4	6	8,6	3	4,3	23	32,9	37	52,9	4,27
	Bağ.S.	2	2,9	3	4,3	5	7,1	27	38,6	33	47,1	4,23
	Top.	3	2,1	9	6,4	8	5,7	50	35,7	70	50,0	4,25

6.2.7. İlk Okuma Yazma Öğretiminde Aileden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi, ilk okuma-yazma öğretiminde aileden kaynaklanan sorunları tespit etmeye yöneliktir. Bu amaçla öğretmenlere 22. madde yöneltilmiştir. 22. Maddeyle ailelerin ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerle yeteri kadar ilgilenip ilgilenmedikleri ortaya konulmak istenmiştir. İlk okuma yazma öğretiminde aileden kaynaklanan sorunlara ilişkin yöneltilen 22. maddenin istatistiği Tablo 12’de verilmiştir.

22. Maddeye (aileler ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmemektedirler) araştırmaya katılanların vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,14 (katılıyorum)**’dür. Aynı maddeye, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **4,44 (tamamen katılıyorum)**, bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevapların aritmetik ortalaması **3,83 (katılıyorum)**’tür. Ki-kare sonuçlarına bakıldığında bu farklılığın sebebinin sınıf türü değişkeni olduğu görülmektedir. Buradan hareketle birleştirilmiş sınıflar ile bağımsız sınıflar karşılaştırıldığında; ilk okuma yazma öğretiminde birleştirilmiş sınıflarda ailelerin ilgisizliği daha fazladır.

Tablo 12. Araştırmaya Katılanların İlk Okuma Yazma Öğretiminde Aileden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

	Sınıf Türü	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		$\bar{X}$
		1		2		3		4		5		
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
22. Aileler ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmemektedirler.	Bir.S.	0	0,0	2	2,9	1	1,4	31	44,3	36	51,4	4,44
	Bağ.S.	2	2,9	11	15,7	5	7,1	31	44,3	21	30,0	3,83
	Top.	2	1,4	13	9,3	6	4,3	62	44,3	57	40,7	4,14

7. Sonuç ve Öneriler

7.1. Sonuçlar

1. Hizmet öncesinde, öğretmen adayları ilk okuma yazma öğretimi konusunda iyi yetiştirilmemekte ve yeteri kadar uygulama eğitimi alamamaktadırlar.

2. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler bağımsız sınıflarda görev yapan öğretmenlerle kıyaslandığında ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili gelişmeleri yeteri kadar takip edemedikleri ortaya çıkmaktadır.

3. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, ilk okuma yazma öğretimi için planlama yönünden gerekli hazırlıkları yapamamaktadırlar.

4. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yöntem ve teknikleri yeterince kullanamamaktadırlar.

5. İlk okuma yazma öğretimi esnasında, özellikle birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında, farklı öğrenme hızları olan öğrencilerle yeteri kadar ilgilenilmemektedir.

6. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri, öğrenciliğin temel alışkanlıklarını kazanmada (sınıf kurallarına uyma, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurma, dersi dinleme, derse katılma vb.) ve sınıf ortamına uyum sağlamakta bağımsız sınıflarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinden daha fazla güçlük çekmektedirler.

7. İlk okuma yazma öğretimine geçmeden evvel öğrenciyi tanımaya yönelik değerlendirme yapılarak, öğrencilerin, hazır bulunuşluk düzeyi (ilgisi, güdülenmişliği vb.) ve öğrenmeyle ilgili bireysel farklılıkları tespit edilmemektedir.

8. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin derse katılımı sağlanamamaktadır.

9. Birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretimi için öğrenciler öğretmen idaresinde yeterince çalışmamaktadır. Öğrencilerin kendi kendine çalışmaları da öğretmen tarafından yeterince kontrol edilmediğinden öğrencilerin yapmış oldukları hatalar anında düzeltilememektedir. Bu sebeple birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrenciler geç ve güç öğrenmektedirler. Bu sorun bağımsız sınıflarda görülmemektedir.

10. Okullarda ilk okuma yazma ile ilgili araç gereç yeterli değildir ve bulunan araçlarda yeterince kullanılmamaktadır. Bu sorun birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında daha yaygındır.

11. Birleştirilmiş sınıflarda ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan en önemli sorun, ilk okuma yazma öğretimine yeteri kadar zaman ayrılamamasıdır. Bu sorun planlama ve yukarıda sıralanan birçok sorunun da temelinde yatmaktadır. Bağımsız sınıflarda ise ilk okuma yazma öğretimine zaman ayrılamaması gibi bir sorun söz konusu değildir.

12. Birleştirilmiş sınıflarda çok sayıda planın aynı gün içerisinde aynı öğretmen tarafından uygulanıyor olması, öğretmenlerin hem planların hazırlanmasında hem de uygulanmasında sorunlarla karşılaşmalarına sebep olmaktadır.

13. Özellikle birleştirilmiş sınıflarda, aileler okuma yazma öğretimiyle ilgili olarak öğretmenle işbirliği yapmamakta, öğrencilerle yeteri kadar ilgilenmemektedir. Bunun yanında öğrencilere yanlış yöntemlerle okuma ve yazma öğretmeye kalkarak öğrencinin, öğretmenle anne-baba arasında ikilemde kalmasına ve yanlış öğrenmeler yüzünden geç ve güç öğrenmelerine, telafisi zor olan sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır.

14. İlköğretim müfettişleri ilk okuma yazma öğretimiyle ilgili olarak sene başında öğretmenlerin bilgilendirilmesine yönelik hiçbir çalışma yapmamaktadırlar. Bunun yanında dönem içerisinde öğretmenlere yeteri kadar rehberlik yapmamakla birlikte öğrencilerin erken ve hızlı okumaya geçmeleri konusunda öğretmenlere baskı yapmaktadırlar.

7.2. Öneriler

1. Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nde ilk okuma yazma öğretimi konusundaki derslerin teorik ve pratik olarak daha verimli ve etkili olması için özen gösterilmelidir. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Programı öğrencilerine Öğretmenlik Uygulaması dersinde olduğu gibi Okul Deneyimi II dersinde de ilk okuma yazma dersleri izletilmelidir. böylece uygulama eğitimi için her öğretmen adayının muhakkak ilk okuma yazma öğretimini yıl boyu takip etmesi sağlanmış

olacaktır. Öğretmen adaylarının hizmet öncesinde birleştirilmiş sınıflı okulları görmesi ve yerinde incelemesi sağlanmalıdır.

İlköğretimde ilk okuma yazma öğretmenliği ayrı bir branş haline getirilebileceği gibi, sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliğinin herhangi bir yan alanında uzmanlaşması, ilk okuma yazmanın da bir yan alan olarak uzmanlık haline getirilmesi sağlanabilir.

2. Milli Eğitim Bakanlığı birleştirilmiş sınıfların en aza indirilmesi için çalışmalı, zorunluluktan doğan birleştirilmiş sınıflarda görev yapacak öğretmenleri bilgilendirmek için hizmet içi eğitimler düzenlemelidir. Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına mesleğe yeni başlamış öğretmenlerden ziyade deneyimli öğretmenler atanmalıdır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenleri motive edici tedbirler alınmalıdır.

3. İlköğretim müfettişleri, bölgelerindeki birinci sınıf okutacak öğretmenlerle özel olarak ilgilenmeli, onlara ilk okuma yazma konusunda seminer, kurs, vb. düzenlemelidir. Müfettişler okullara, özellikle de birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarına, yılda iki sefer değil, daha fazla ziyaretlerde bulunmalı ve öğretmenlerin karşılaştığı sorunlarda öğretmenlere rehberlik yapmalıdır.

4. Eğitim bölgeleri düzeyinde birinci sınıf okutan öğretmenler zümreler düzenlemeli, bu zümrelerde; bilgi alışverişinde bulunmalı, sorunlarla mücadele etmede fikir alışverişinde bulunmalı ve kendilerini geliştirmeleri için ortak çalışmalar yapmalıdırlar.

Öğretmenler ilk okuma yazmada acele etmemeli ve bunu bir yarış haline getirmemelidirler. Bu hususta müfettişler de öğretmenleri rakipler haline getirmek yerine, birbirleriyle işbirliği yapabilecekleri platformlar oluşturmalıdırlar.

5. Öğrenci velileri ilk okuma yazma eğitiminde öğretmenle koordineli bir şekilde öğrenciyle ilgilenmelidir. Öğretmenler velilerle işbirliği yaparak velilerin desteğini almalılar, velilerle sık sık görüşmeler yapıp onları bilgilendirmelidirler.

KAYNAKLAR

- Binbaşoğlu, Cavit; **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Rehberi**, Binbaşoğlu Yay. Ankara 1983
- Bloom, Benjamin; **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**, MEB Yay. İstanbul 1998
- Cemaloğlu, Necati; **İlkokuma Yazma Öğretimi**, Nobel Yay. Ankara 2001
- Çelenk, Süleyman; **İlkokuma-Yazma Öğretimi**, Artım Yay. Ankara, 1999
- _____; **İlkokuma-Yazma Programı ve Öğretimi**, Anı Yay. Ankara 2003
- Çınar, İkrım; “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma”, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:5 Sayı:7 Bahar 2004 s.31-45
- Demirel, Özcan; **Türkçe Öğretimi**, Pegem Yay. Ankara 1999
- _____; **Türkçe Programı ve Öğretimi**, Usem Yay. Ankara, 1995
- Erdem, Ali Rıza; **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**, Anı Yay. Ankara 2002
- Freire, Paulo ve Donaldo Macedo, **Okuryazarlık: Sözcükleri ve Dünyayı Okuma**, (Çev. Serap Ayhan) İmge Kit. Ankara, 1998
- Göğüş, Beşir; **İlkokullarda Türkçe Öğretim Kılavuzu**, M.E.B. Yay. İstanbul 1968
- Güleryüz, Hasan; **Programlanmış İlkokuma ve Yazma Öğretimi Öğretmen El Kitabı**, Semih Yay. Ankara 1991
- Güneş, Firdevs; **Okuma-Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi**, Ocak Yay. Ankara, 1997
- Karasar, Niyazi; **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 1998
- Köklü, Muharrem ; Şener Büyüköztürk; **Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş**, Pegem Yay. Ankara 2000
- MEB, **İlköğretim Okulu Programı**, M.E.B. Yay. Ankara 1997
- _____; “Türkçe Yazı Programı” Tebliğler Dergisi, Sayı: 2482 Kasım 1997
- _____; **Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Kılavuzu**, M.E.B. Yay. Ankara 1985
- _____; “2002-2003 Öğretim Yılı İlköğretim İstatistikleri”, www.meb.gov.tr, 18.09.2003
- Oğuzkan, Turhan; M. Feyzi Öz; Kemal Demiray ve Diğerleri; **Güzel Türkçe 1-5 Öğretmen Kılavuzu**, İnkılap Yay. İstanbul 1974
- Öz, Feyzi; **Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi**, Anı Yay. Ankara, 1998
- Vural Fahriye; Mehmet Vural; **Birleştirilmiş Sınıflar Yıllık, Ünite ve Günlük Plan Örnekleri**, Yakutiye Yay. Erzurum 2002